

שיטות מחקר במדעי החברה (מתודולוגיה)

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה אחת.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — (20x2) — 40 נקודות

פרק שני — (20x3) — 60 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: (1) כתוב בצורה תמציתית ומדויקת.

(2) בתשובותיך השתמש במושגים שלמדת.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (40 נקודות)

קרא בעיון את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מהשאלות 1-4 (לכל שאלה – 20 נקודות).

סקר מעסיקים – שוויון הזדמנויות במגזר הפרטי והציבורי

(מעובד על פי ש' הנדלס, משרד התמ"ת, 2012)

סקרי מעסיקים שעניינם שמירה על שוויון הזדמנויות בעבודה נערכים בכל שנה. הסקרים שתוצאותיהם מוצגות בהמשך נערכו במסגרת מחקר שהתבצע בדצמבר 2012. בסקרים השתתפו בתי עסק מהמגזר הפרטי ומהמגזר הציבורי שנדגמו על פי גודלם ועל פי הענף הכלכלי שהם משתייכים אליו. בתי העסק שנדגמו מעסיקים חמישה עובדים ויותר. במגזר הפרטי נדגמו 509 מתוך 47,000 בתי עסק, ובמגזר הציבורי נדגמו 153 מתוך 450 רשויות ואיגודים. התחומים שנבדקו קשורים להעסקה ולקידום של קבוצות עובדים שהחוק לשוויון הזדמנויות בעבודה מנסה למנוע את אפלייתן בשוק העבודה. בסקרים נבדקו תפיסות ועמדות של מעסיקים בעניינים הקשורים לאפליה, במישרין או בעקיפין. כמו כן בדקו עורכי הסקרים אם יש הבדלים בין המגזר הפרטי למגזר הציבורי מבחינת דפוסי העסקה ותפיסות של מעסיקים. הסקרים נערכו באמצעות ראיונות עם הבעלים של בתי העסק, עם המנכ"ל או עם אחד המנהלים הבכירים, בדרך כלל מנהל משאבי אנוש. בלוח 1 מוצגות תוצאות הסקר שמטרתו הייתה לבחון את ההשתלבות של חרדים בעבודה, במגזר הפרטי ובמגזר הציבורי.

לוח 1: הסיבה העיקרית לקושי בהעסקת חרדים,
של בתי עסק וארגונים במגזר הפרטי ובמגזר הציבורי
(באחוזים)

המגזר		הסיבה העיקרית לקושי בהעסקת חרדים
ציבורי	פרטי	
88.9	52.9	הארגון פועל בשבת
0.0	22.5	בארגון אין תעודת כשרות
0.0	7.1	הקהל והצוות של הארגון מעורב (גברים ונשים)
11.1	1.1	לארגון קשה להתאים את העבודה לזמני התפילות ולחגים
0.0	13.2	עובדים חרדים אינם מתאימים לארגון
0.0	2.9	חרדים אינם עובדים היטב
0.0	0.3	העבודה בארגון נעשית באמצעות אינטרנט
100.0	100.0	סה"כ

במחקר נבדקו גם פעולות שעשו בתי עסק וארגונים לשם שמירה על חוק שוויון הזדמנויות בעבודה.
תוצאות הבדיקה מוצגות בלוח 2.

לוח 2: הפעולה העיקרית שעשו בתי עסק וארגונים לשם שמירה על חוק שוויון הזדמנויות בעבודה,

לפי מגזר
(באחוזים)

המגזר		הפעולה העיקרית שנעשתה לשם שמירה על חוק שוויון הזדמנויות בעבודה
ציבורי	פרטי	
56.6	69.6	מכרזים שמדגישים שוויון בקבלה לעבודה
8.2	10.8	הודעות על לוח המודעות, הדרכה לעובדים, הדרכה למנהלים
4.1	4.7	אין אפליה, שמירה על החוק
2.5	4.4	העסקת נשים, שיפור תנאים לנשים, התחשבות באימהות
3.3	4.0	העסקת אנשים עם מוגבלות
7.4	3.1	הקפדה על שוויון בשכר
17.9	3.4	פעולות אחרות
100.0	100.0	סה"כ

ענה על שתיים מהשאלות 1-4 (לכל שאלה – 20 נקודות).
בשאלות שבחרת ענה על שני הסעיפים א-ב (לכל סעיף – 10 נקודות).

1. א. מהו מדגם מייצג? האם המדגם במחקר זה הוא מדגם מייצג? נמק את תשובתך.
ב. האם מחקר זה הוא מחקר מדעי? נמק על פי שני מאפיינים של מחקר מדעי.
2. התבונן בלוח 1.
א. מהי הסיבה העיקרית שמקשה על מעסיקים משני המגזרים – הפרטי והציבורי – להעסיק חרדים? נמק על פי שני נתונים מלוח 1.
ב. הצג סיבה אחת לקושי בהעסקת חרדים שקיימת במגזר אחד בלבד. בסס את תשובתך על שני נתונים מלוח 1.

◀ המשך בעמוד 4

3. א. ציין את המשתנה התלוי בלוח 2. הצג את ההגדרה האופרציונלית למשתנה התלוי בלוח 2.
ב. אם חשוב לך שהארגון שבו תבחר לעבוד פועל להשגת שוויון בשכר העובדים, באיזה מגזר תעדיף לעבוד? נמק על פי שני נתונים מלוח 2.
4. א. הסבר מהו סקר, והצג יתרון אחד וחסרון אחד של סקר.
ב. מהו כלי המחקר ששימש לאיסוף הנתונים בסקר שמוזכר בקטע? הצג יתרון אחד וחסרון אחד של כלי המחקר.

(שים לב: המשך השאלות בעמוד הבא.)

◀ המשך בעמוד 5

פרק שני (60 נקודות)

- ענה על שלוש מהשאלות 5-8 (לכל שאלה – 20 נקודות).
בשאלות שבחרת ענה על שני הסעיפים א-ב (לכל סעיף – 10 נקודות).
5. חוקר ערך מחקר שבו בדק את הקשר בין מספר השעות ביום שאדם מתאמן בחדר כושר ובין תחושת הביטחון העצמי שלו. החוקר בדק את הקשר בין המשתנים באמצעות מקדם המתאם של פירסון, ומצא מקדם מתאם $+0.6$. לאחר שנה נוספת של אימונים באותה תדירות נבדקה שוב אותה אוכלוסייה, והפעם מקדם המתאם היה $+0.7$.
- א. הסבר מהו מקדם מתאם.
ב. הסבר מה מלמד מקדם המתאם $+0.6$, ומה מלמד מקדם המתאם $+0.7$ שנמדד לאחר שנה באותה האוכלוסייה.
6. במחקר שנועד לבדוק אם תלמידים אוהבים את המורה-מחנך שלהם, נשאלו התלמידים: "האם תמליץ לחברך הטוב ללמוד בכיתה שהמורה שלך הוא המחנך בה?"
- א. מהו סוג השאלה – שאלה ישירה או שאלת השלכה (שאלה עקיפה)? נמק.
ב. באיזה מקרה עדיף לשאול שאלה ישירה ולא שאלת השלכה?
7. יש המגדירים את המשתנה "חרדה" כך: מצב פסיכולוגי או פיזיולוגי שהאדם חש בו אי-שקט וחוסר אונים, בשל מתח ודאגה.
- חוקר רצה לבדוק ביטויים של תמיכה חברתית בקרב קבוצת תמיכה לסובלים מחרדה, בהנחיית פסיכולוג.
- א. האם ההגדרה לחרדה שמובאת בפתיח היא הגדרה נומינלית או הגדרה אופרציונלית? נמק.
ב. הסבר את המושגים: תצפית ישירה, תצפית משתתפת.
- איזה משני הסוגים של תצפית כדאי לחוקר לבחור כדי לזהות ביטויים של תמיכה חברתית בקרב קבוצת התמיכה שמוזכרת בפתיח? נמק.
8. בבחינה בכיתה י"ב התקבלו הציון השכיח – 75 והציון הממוצע – 79.
- א. הסבר מהו שכיח ומהו ממוצע.
ב. לציוני הנבחנים התווסף ציון של תלמיד שנבחן בביתו בגלל מחלה. ציונו של תלמיד זה זהה לציון השכיח. מהי השפעת הציון הנוסף על הציון הממוצע של הנבחנים – האם הוא עלה, ירד או לא השתנה? נמק.

בהצלחה!